

ВПЛИВ БІГОВИХ НАВАНТАЖЕНЬ НА РІВЕНЬ АДАПТАЦІЇ СТУДЕНТІВ ДО ПРАКТИКО-ПРОФЕСІЙНОЇ ПІДГОТОВКИ ЗА ПОКАЗНИКАМИ ФІЗИЧНОЇ ПІДГОТОВЛЕНОСТІ

Галандзовський Станіслав

Вінницький державний педагогічний університет імені Михайла Коцюбинського

Анотації:

У статті представлені результати дослідження впливу бігових навантажень на рівень практико-професійної підготовки за показниками фізичної підготовленості студентів транспортного коледжу. Результати тестування свідчать про достовірне покращення загальної витривалості, динамічної витривалості м'язів нижніх кінцівок, а також силової статичної витривалості м'язів спини, сідничних м'язів та задньої поверхні стегна

IMPACT LOADING TRACKS ON THE LEVEL OF ADAPTATION OF STUDENTS TO PRACTICE PROFESSIONAL TRAINING ON INDICATORS OF PHYSICAL EFFICIENCY

Galandzovskyi Stanislav The results of training of the effect of running loads on practice-level training on indicators of physical training of students of college transport. Test results show a significant improvement of general endurance, dynamic endurance of the muscles of the lower extremities and static power endurance of back muscles, gluteal muscles and thigh.

ВЛИЯНИЕ БЕГОВЫХ НАГРУЗОК НА УРОВЕНЬ АДАПТАЦИИ СТУДЕНТОВ К ПРАКТИКЕ-ПРОФЕССИОНАЛЬНОЙ ПОДГОТОВКИ ПО ПОКАЗАТЕЛЯХ ФИЗИЧЕСКОЙ ПОДГОТОВЛЕННОСТИ

Галандзовский Станислав В статье представлены результаты исследования влияния беговых нагрузок на уровень практико-профессиональной подготовки по показателях физической подготовленности студентов транспортного колледжа. Результаты тестирования свидетельствуют о достоверном

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

улучшении общей выносливости, динамической выносливости мышц нижних конечностей, а также силовой статической выносливости мышц спины, ягодичных мышц и задней поверхности бедра.

Ключові слова:

студенти, практико-професійна підготовка, фізична підготовленість, транспортний коледж.

students practice-training, physical training, transport college.

студенты, практико-профессиональная подготовка, физическая подготовленность, транспортный колледж.

Постановка проблеми. Забезпечення сучасної якості освіти при підготовці фахівців залізничного транспорту спонукає спеціалістів в галузі фізичного виховання здійснювати пошук нових засобів і методів досягнення високого рівня фізичної підготовленості при формуванні професійних навичок. Традиційні і добре відомі фізичні вправи і види спорту традиційно залишаються в арсеналі засобів фізичного виховання [1, 2, 3].

Одним із шляхів вдосконалення фізичної та практико-професійної підготовленості студентів технічних вузів є використання широкого спектру різних фізкультурно-спортивних видів рухової активності [1, 4]. Ефективність застосування окремих видів вправ на навчальних заняттях з фізичного виховання студентів доведена рядом досліджень [5, 6]. Однак, поки вони не знайшли широкого застосування в практиці фізичного виховання і частково позначені в нині діючій навчальній програмі як ефективний засіб фізичної підготовки студентів [3, 7].

Практико-професійна фізична підготовка завжди визначалася як спеціально спрямоване використання засобів фізичного виховання і спорту для підготовки студентів до майбутньої професійної діяльності. Така підготовка повинна здійснюватися в тісному зв'язку із загальною фізичною підготовкою, тому, що остання є необхідною основою, фундаментом практико-професійної фізичної підготовки. Однак, співвідношення загальної фізичної підготовки і практико-професійної фізичної підготовки може змінюватися в істотних межах при освоєнні різних професій [1, 6].

Аналіз останніх досліджень і публікацій та практики фізичного виховання свідчать, що використання різних циклічних динамічних вправ в навчальному процесі істотно активізують рухову діяльність студентів. У зв'язку з цим застосування різних видів рухової активності вимагає відповідного науково-практичного обґрунтування [6].

Однак, загальна фізична підготовка не може повністю вирішити завдання фізичного виховання для студентів вищої професійної освіти, а сучасна висококваліфікована праця потребує профілювання фізичного виховання, тобто воно обумовлено особливостями майбутньої професії [8, 9]. Тому, зміст фізичного виховання студентів визначається вимогами, що ставляться спеціальністю, до якої готують студента, отже, має елементи практико-професійної фізичної підготовки. Сучасні дані підтверджують актуальність спеціальної фізичної підготовки в структурі фізичного виховання [3, 2, 9]. Однак проблема є недостатньо дослідженою та вимагає подальшого вивчення.

Мета дослідження – дослідження впливу бігових навантажень у змішаному режимі енергозабезпечення на показники загальної фізичної підготовленості студентів транспортного коледжу.

Завдання:

1. Дослідити загальну фізичну підготовленість студентів транспортного коледжу за результатами тестів;

2. Встановити вплив бігових навантажень у змішаному режимі енергозабезпечення з використанням методики «ендогенно-гіпоксичного дихання» на фізичну підготовленість студентів 15-16 років.

Організація дослідження. Дослідження проводилось у вересні-жовтні 2015 року на базі Вінницького державного педагогічного університету імені Михайла Коцюбинського. В дослідженні брали участь 66 студентів.

І. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

Методи дослідження: теоретичний аналіз і узагальнення даних науково-методичної літератури, тести для визначення фізичної підготовленості [10, 11], методи математичної статистики.

Результати дослідження. Ефективність занять з використанням бігових навантажень і методики «ЕГД» вивчались за їх здатністю впливати на загальну фізичну підготовленість студентів транспортного коледжу.

Для комплексного тестування фізичної підготовленості нами досліджувались: загальна витривалість за результатами бігу на 1000 м; силова динамічна витривалість м'язів плечового пояса та нижніх кінцівок за тестами підтягування на перекладині та присідання без підтримки; силова статична витривалість м'язів спини, сідничних м'язів та задньої поверхні стегна за тестом утримання «до відмови» пози лежачи на животі (поза парашутиста); швидко-силово витривалість за тестом піднімання в сід за 1 хв з положення лежачи на спині, руки за голову; швидкісна витривалість за результатами бігу на 100 м; сила м'язів згиначів пальців рук за показником кистьової динамометрії; вибухова сила за результатом стрибка в довжину з місця; швидкість за результатом бігу на 30 м з ходу; спритність за тестом човниковий біг 4x9 м; активна гнучкість за здатністю нахилити тулуб вперед з положення сидячи. Для цього використовувались тести з “Навчальної програми з фізичного виховання для вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації” [7], які доповнені тестами з визначення швидкості, сили м'язів згиначів пальців рук, силової статичної витривалості м'язів спини, сідничних м'язів та задньої поверхні стегна, силової динамічної витривалості м'язів нижніх кінцівок.

У студентів 15-16 років групи КГ заняття фізичною культурою, які тривали протягом усього формувального експерименту (24 тижні), вірогідно не вплинули на результати тестів загальної фізичної підготовленості (табл. 1).

Таблиця 1

Вплив занять фізичною культурою на фізичну підготовленість студентів 15-16 років групи КГ (n=22)

Тести	Середнє значення, $\bar{x} \pm S$			
	до початку	через 8 тижнів	через 16 тижнів	через 24 тижні
Біг 30 м з високого старту, с	5,05±0,09	5,01±0,09	4,95±0,09	4,9±0,09
Біг 100 м, с	16,08±0,25	15,96±0,25	15,9±0,25	15,85±0,25
Біг 3000 м, хв	15,36±0,11	15,36±0,11	15,39±0,11	15,37±0,11
Човниковий біг 4x9 м, с	10,36±0,09	10,31±0,1	10,29±0,1	10,27±0,1
Кистьова динамометрія, кг	44,41±1,66	45±1,43	45,41±1,37	45,45±1,14
Стрибок в довжину з місця, см	202,73±3,83	202,91±3,71	203,23±3,66	203,55±3,77
Піднімання в сід за 1 хв з положення лежачи на спині, руки за голову, разів	35,68±1,49	35,68±1,54	35,91±1,54	36,00±1,66
Гнучкість, см	7,64±0,74	7,73±0,74	7,68±0,86	7,32±0,91
Підтягування, разів	8,00±0,69	8,27±0,69	8,36±0,80	8,55±0,86
Присідання, разів	73,82±2,17	74,05±1,94	74,41±2,00	74,36±1,94
Утримання «до відмови» пози лежачи на животі (поза парашутиста), с	55,55±1,03	56,41±1,03	56,41±1,09	56,86±1,09

І. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

У представників групи ОГ1 заняття із застосуванням бігових навантажень у змішаному режимі енергозабезпечення через 16 тижнів викликали вірогідні позитивні зміни швидкісної витривалості (на 5,67%), загальної витривалості (на 5,19%), швидкісно-силової витривалості (на 11,04%). Також заняття позитивно вплинули на результати тестування силової динамічної витривалості м'язів ніг та силової статичної витривалості м'язів спини, сідничних м'язів та задньої поверхні стегна, що вірогідно зросли на 9,22% та 6,86% ($p < 0,05$) відповідно (табл. 2).

Таблиця 2

Вплив занять із застосуванням бігових навантажень у змішаному режимі енергозабезпечення на фізичну підготовленість студентів 15-16 років групи ОГ1 (n=22)

Тести	Середнє значення, $\bar{x} \pm S$			
	до початку	через 8 тижнів	через 16 тижнів	через 24 тижні
Біг 30 м з високого старту, с	5,47±0,13	5,46±0,13	5,44±0,13	5,42±0,13
Біг 100 м, с	15,85±0,23	15,29±0,24	15±0,24*	14,93±0,24*
Біг 3000 м, хв	15,31±0,16	15,07±0,15	14,45±0,16*	14,35±0,16*
Човниковий біг 4x9 м, с	10,5±0,09	10,49±0,09	10,48±0,09	10,48±0,09
Кистьова динамометрія, кг	46,95±1,2	47,5±1,14	48,23±1,14	47,82±0,97
Стрибок в довжину з місця, см	202,82±3,54	203,32±3,54	208,27±3,6	213,73±3,71*
Піднімання в сід за 1 хв з положення лежачи на спині, руки за голову, разів	35,14±1,49	37,05±1,49	39,5±1,43*	40,59±1,49*
Гнучкість, см	7,18±0,74	7,05±0,74	7,23±0,74	7,27±0,86
Підтягування, разів	8±0,57	8,09±0,69	8,18±0,69	8,14±0,8
Присідання, разів	75,18±2,29	77,36±2,29	82,82±2,11*	84,05±2,06*
Утримання «до відмови» пози лежачи на животі (поза парашутиста), с	58,55±1,26	59,41±1,31	62,86±1,26*	63,59±1,37*

Примітка. Вірогідна відмінність значення відносно величини, зареєстрованої на початку формуального експерименту: * – $p < 0,05$;

Через 24 тижні швидкісна, загальна та швидкісно-силова витривалість зросла на 6,16%, 6,36% та 13,43% відповідно. Вибухова сила зросла на 5,1%, силова динамічна витривалість м'язів ніг на 10,55% ($p < 0,05$), силова статична витривалість м'язів спини, сідничних м'язів та задньої поверхні стегна на 7,93% ($p < 0,05$) (див. табл. 2).

У студентів групи ОГ2, що займались за програмою бігових навантажень у змішаному режимі енергозабезпечення у комплексі із методикою «ЕГД» спостерігалась чітка динаміка вірогідних позитивних змін досліджуваних показників фізичної підготовленості.

Протягом 8 тижнів занять зросли швидкісна (на 5,71%), загальна (на 4,22%) та швидкісно-силова витривалості (на 11,59%). Силова динамічна витривалість достовірно

І. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

покращилась на 9,08%, а силова статична витривалість м'язів спини, сідничних м'язів та задньої поверхні стегна на 6,31% ($p < 0,05$) (табл. 3).

Протягом наступних 16 тижнів занять вірогідно зросли загальна та швидкісна витривалість – на 6,77% та 4,88% відповідно. Швидкісно-силова витривалість покращилась на 14,26%. Силова динамічна витривалість м'язів ніг та силова статична витривалість м'язів спини, сідничних м'язів та задньої поверхні стегна вірогідно зросли на 10,35% та 7,05% ($p < 0,05$) відповідно (табл. 3).

Таблиця 3

Вплив занять із застосуванням бігових навантажень у змішаному режимі енергозабезпечення і методики «ЕГД» на фізичну підготовленість студентів 15-16 років групи ОГ2 (n=22)

Тести	Середнє значення, $\bar{x} \pm S$			
	до початку	через 8 тижнів	через 16 тижнів	через 24 тижні
Біг 30 м з високого старту, с	5,42±0,12	5,41±0,12	5,4±0,12	5,39±0,12
Біг 100 м, с	15,92±0,24	15,06±0,24*	14,91±0,24*	14,81±0,24*
Біг 3000 м, хв	15,36±0,13	14,58±0,13*	14,53±0,13*	14,47±0,13*
Човниковий біг 4x9 м, с	10,48±0,1	10,47±0,1	10,45±0,1	10,44±0,1
Кистьова динамометрія, кг	45,73±1,71	46,36±1,66	46,86±1,71	47,27±1,49
Стрибок в довжину з місця, см	202,45±3,83	202,73±3,77	209,68±3,83	214,64±3,71*
Піднімання в сід за 1 хв з положення лежачи на спині, руки за голову, разів	35±1,54	39,59±1,6*	40,82±1,6*	42,23±1,6
Гнучкість, см	8,05±0,74	7,86±0,8	7,91±0,74	7,86±0,86
Підтягування, разів	8,32±0,51	8,59±0,51	8,68±0,57	8,77±0,69
Присідання, разів	75,59±1,94	83,14±1,71*	84,32±1,71*	85,68±1,71*
Утримання «до відмови» пози лежачи на животі (поза парашутиста), с	58,64±1,03	62,59±0,86*	63,09±0,91*	63,64±0,91*

Примітка. Вірогідна відмінність значення відносно величини, зареєстрованої на початку формуального експерименту: * – $p < 0,05$;

Через 24 тижні у порівнянні з вихідним рівнем загальна та швидкісна витривалість покращилась на 7,49% та 5,57% відповідно, а швидкісно-силова витривалість на 17,12%. Вибухова сила достовірно покращилась на 5,68%. Силова динамічна витривалість м'язів ніг та силова статична витривалість м'язів спини, сідничних м'язів та задньої поверхні стегна вірогідно зросли на – на 11,78% та 7,86% ($p < 0,05$) відповідно (див. табл. 3).

Висновки:

1. Аналіз науково-методичних літературних джерел свідчить про доцільність впровадження нових технологій в процес практико-професійної фізичної підготовки студентів транспортного коледжу з метою покращення професійно важливих фізичних якостей, трудових умінь і навичок майбутніх фахівців-залізничників.

I. НАУКОВИЙ НАПРЯМ

---

2. Використання в процесі навчальних занять студентів транспортного коледжу бігових навантажень у змішаному режимі енергозабезпечення та методики «ендогенно-гіпоксичного дихання» сприяє покращенню їх ефективності, про що свідчить вірогідне покращення загальної витривалості, динамічної витривалості м'язів нижніх кінцівок, а також силової статичної витривалості м'язів спини, сідничних м'язів та м'язів задньої поверхні стегна.

Перспективи подальших досліджень: базуючись на отриманих даних та аналізі науково-методичної літератури – розробити тренувальну програму, що спрямована на підвищення функціональної підготовленості та професійно-важливих якостей майбутніх фахівців транспортної галузі.

Список використаних літературних джерел:

1. Рютина Л.Г. Методология научного поиска при определении содержания профессионально-прикладной физической подготовки студентов вузов железнодорожного транспорта / Л.Г. Рютина // Теория и практика физической культуры. – 2005. – № 4. – С. 30-34. .

2. Мовчан О.М. Навчальна програма з фізичного виховання для вищих навчальних закладів I-II рівня акредитації / О.М. Мовчан, Р.Т. Раєвський, М.О. Третьяков, С.М. Канішевський, В.Д. Дехтяр, Ю.І. Тупиця, П.С. Козубей. – Київ, 2003. – 40 с.

3. Крылов А.И. Профессиональная направленность учебных занятий по физическому воспитанию в транспортных вузах / А.И. Крылов, С.В. Кононов // Ученые записки университета им. П.Ф. Лесгафта. – Санкт-Петербург, 2007. – Вып. 23. – № 1. – С. 34-38.

4. Корольчук А.П. Адаптація студентів інституту фізичного виховання і спорту до циклу дисциплін практико–професійної підготовки / А.П. Корольчук // Молода спортивна наука України: Зб. наук. пр. з гал. фіз. культури і спорту. – Львів, 2010 – Вып. 14 – Т. 2. – С. 291-295.

5. Баландова Б.О. Особенности профессионально-прикладной физической подготовки студентов железнодорожного техникума / О.Б. Баландова, Ю.Т. Ревякин // Вестник Томского государственного педагогического университета. – Томск, 2013. – Вып. 141. – № 13. – С. 34-38.

6. Кокшаров А.В. Динамика показателей физического развития и физической подготовленности студентов железнодорожного ВУЗа / А.В. Кокшаров, Е.Н. Мироненко // Омский научный вестник. – Омск, 2013. – Вып. 119. – № 5. – С. 186-189.

7. Фурман Ю.М. Физиология оздоровительного бега / Ю.М. Фурман. – К.: Здоров'я, 1994. – 208 с.

8. Чумичев А.В. Методическая направленность проведения факультативных занятий по физической культуре в транспортном колледже / А.В. Чумичев // Ученые записки университета им. П.Ф. Лесгафта. – Санкт-Петербург, 2009. – Вып. 52. – № 6. – С. 90-93.

9. Эммерт С.М. Повышение функциональных резервов организма студенток в процессе реализации комплексной методики профессионально-прикладной физической подготовки / С.М. Эммерт, О.В. Мараховская, О.О. Фадина // Омский научный вестник. – Омск, 2014. – Вып. 132.

10. Фурман Ю.М. Перспективні моделі фізкультурно-оздоровчих технологій у фізичному вихованні студентів вищих навчальних закладів: монографія / Ю.М. Фурман, В.М. Мірошниченко, С.П. Драчук. – К.: НУФВСУ, вид-во «Олімп. л-ра», 2013. – 184 с.

11. Ходоровський Г.І. Ендогенно-гіпоксичне дихання / Г. І. Ходоровський, І. В. Коляско, Є. С. Фуркал, Н. І. Коляско, О. В. Кузнецова, О. В. Ясінська. – Чернівці: Теорія і практика, 2006. – 144 с.